

СЪЩНОСТ И ФУНКЦИИ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

ТЕМЕНУЖКА МИЛАНОВА F 20240
МП "Европейско управление"

Европейският Парламент (ЕП) представя народите на държавите, обединени в Европейския Съюз. Институцията еволюира заедно със съюза и съществува първоначално като асамблея, а по-късно е преименувана в парламент. Ежемесечните заседания на ЕП се провеждат в Страсбург, а извънредните и допълнителни сесии - в Брюксел. Европарламентът има офиси и в Люксембург.

В Европейския парламент няма управляващо мнозинство и опозиция в техния класически вид. Освен това депутатите не представляват непременно интересите на страните си, а се разделят по политически групи. В момента там има 8 политически групи, както и 14 независими депутати. Най-голяма е групата на Европейската народна партия и европейските демократи с 277 депутати, следвана от групата на европейските социалисти с 218 депутати. На трето място по брой депутати е Съюзът на Европа на нациите. С течение на времето, съставът на групите се мени, като депутати преминават от една група в друга или пък стават независими.

Броят на депутатите от 1 януари 2007 г. е 785. До края на 2006 г. той бе 732. Всяка страна участва с различен брой представители в зависимост от броя на населението ѝ. Депутатите имат мандат от 5 години. Последните общи избори за ЕП се проведеха през юни 2004 г. България и Румъния, които влязоха в ЕС от 1 януари 2007 г., избраха своите евродепутати пряко през май 2007 г. До края на мандата на този Европарламент (средата на 2009 г.) България ще има 18 евродепутати, а Румъния - 35. След новите общи избори за ЕП България ще има 17, а Румъния - 33 места.

Европейският Парламент представлява 493 милиона души, колкото е общото население на 27-те държави-членки на Европейския Съюз. Неговата главна роля, като движеща политическа сила, е създаването на различни инициативи. Влиянието на ЕП все повече нараства, тъй като той е призван да контролира бюджета на евроинституциите. Държавите, които имат най-много представители в Европарламента, са Германия (99), Франция, Италия и Великобритания - по (78), Испания и Полша с по (54), Холандия с (27), Белгия, Чехия, Гърция, Унгария и Португалия с по (24), Швеция (19), Австрия (18).

Евродепутатите обаче не образуват национални фракции, а се групират по политически признак. Най-голяма е групата Европейската народна партия-Европейски демократи (ЕНП-ЕД) с 264 евродепутати, следвана от групата на социалистите с 201 члена, Алианса на либералите и демократите за Европа с 90, групата на зелените/Европейския свободен алианс с 42 и др. В началото на 2007 крайнодесните, които дотогава бяха "незаписани", образуваха своя група в ЕП, наречена Идентичност, традиция и суверенитет (ИТС). В нея участват 20 евродепутата от седем страни членки. Сред тях е и Димитър Стоянов от Атака, който стана член на бюрото на ИТС.

Членовете на Европейския парламент:

се избират пряко и представляват интересите на гражданите на 25-те страни - членки на Европейския съюз. Европейският парламент има три основни функции: законодателна, бюджетна и надзорна. Изборите се произвеждат на всеки пет години (последните бяха през юни 2004 г.), като всяка страна има квота от депутати, отговаряща в известна степен на големината на населението ѝ. Така например най-много депутати - 99, има Германия, а най-малко са депутатите на Малта - само 5.

Членове на парламента:

Парламентът се състои от “ представители на народите на държавите, обединени в Общността”. Договорът от Ница предвижда, че “техният брой не може да надвишава 732”. Представителството на гражданите следва да бъде прогресивно намаляващо пропорционално, с минимална квота от шест членове за една държава-членка. На никоя държава-членка не могат да бъдат предоставяни повече от деветдесет и шест места.. Точният състав се определя с решение на Съвета, със съгласието на Парламента.

Избор на членове:

До първите преки избори през 1979 г., членовете на Парламента са определяни от националните парламенти измежду техните собствени членове, което означава-двойно членство. Въпреки, че Договорът за ЕОВС предвижда избор чрез упражняване на пряко универсално право на глас, Законът за преки избори е приет едва на 20 септември 1976г от Представителите на държавите-членки в Съвета. Съгласно този закон преки избори с упражняване на универсално право на глас следва да бъдат провеждани в “съответствие с процедура, която е еднаква за всички държави-членки”. Парламентът следва да подготви предложения и Съветът, след получаване на съгласие от Парламента, да разработи съответни разпоредби, които да препоръча на държавите-членки за приемане в съответствие с техните национални конституционни изисквания. Тъй като не е постигнато съгласие относно тези процедури, изборите през 1979 г, 1984г, 1989г, 1994 г, 1999г, и 2004 г се провеждат по процедура, определена на национално ниво. През 2002 год. Актът за преките избори е изменен с Решение на Съвета, с което се дава възможност за избор на членовете на Парламента с упражняване на пряко универсално право на глас в съответствие с принципите, които са общи за всички държави членки. Законът предвижда, че членовете на Парламента”Следва да бъдат избирани на основата на пропорционално представителство, при използване на системата със списъци на кандидати или единично прехвърляемо право на глас”, но добавя , че “държавите членки могат да допуснат гласуване, основано на система на преференциални списъци с кандидати в съответствие с приетата от тях процедура”.(Конституцията”Членовете... се избират за срок от 5 год. чрез упражняване на пряко универсално право на глас при свободно и тайно гласуване. Договорът за ЕО въвежда правото на гражданите на Съюза, които пребивават в държава членка, на която те не са граждани по рождение, да участват в изборите за Парламент като гласуват и се кандидатираат на тези избори. От 15 януари 2005 год. 732 места са разпределени между държавите членки както следва: 99 за Германия, 78 за всяка от останалите по-големи държави(Франция, Италия и Великобритания), 54 за Полша и Испания. 27 за Холандия, 24 за Белгия, Гърция и Унгария и Португалия, 19 за Швеция., 18 за Австрия, 14 за Дания , Словакия и Финландия, 13 за Ирландия и Литва, 9 за Латвия, 7 за Словения, 6

за Кипър, Естония и Люксембург и 5 за Малта. Основният критерий за разпределяне на местата е най-общо казано броя на населението на съответните държави.

Мандат на членовете:

Членовете на Европейският парламент се избират за срок от пет години. Всеки може да се кандидатира за член на Парламента., като се има предвид, че след избора се прилагат правилата на несъвместимост. Преди 1979 год. членовете на ЕП е трябвало да бъдат и членове на съответния национален парламент, но понастоящем Законът за преки избори просто посочва, че няма несъвместимост между тези две длъжности. Все пак Белгия и Гърция са създали несъвместимост на национално ниво. Въпреки, че трябва да признаем, че да се изпълняват два мандата е изключително тежка задача, изглежда че това разделяне на длъжностите отдалечава ЕП от националните парламенти и по този начин не само елиминира възможността за политическа интеграция, но и намалява политическото влияние на членовете на ЕП. По време на парламентарните сесии, членовете на ЕП се ползват от привилегии и имунитет, каквито имат членовете на националните парламенти в собствените си държави, както и с имунитет срещу задържане и съдебно преследване когато са на територията на друга държава членка. Парламентът приема Правилник и общи условия относно задълженията, които членовете на ЕП трябва да изпълняват. Уставът на членовете на ЕП е приет през месец септември 2005 г. Той урежда правилата и основните принципи, които се прилагат при осъществяване на дейност в рамките на мандата и не третира възнаградението на членовете.

Видове парламентарни групи

Група на Европейската народна партия (Християндемократи) и Европейските демократи

Група на социалистите в Европейския парламент

Група на Алианса на либералите и демократите за Европа

Група на Съюза за Европа на нациите

Група на Зелените/Европейски свободен алианс

Конфедеративна група на Европейската обединена левица - Северна зелена левица

Група Независимост/Демокрация

Група Идентичност, традиция и суверенитет

Група на независимите

Начин на вземане на решения

Европейският парламент взема решенията си най-често с обикновено мнозинство. При много важни гласувания - вот на недоверие на Комисията например, се изисква мнозинство не само 2/3 от присъстващите, но и повече от половината от общия брой депутати. При гласуване за приемане на нови страни - членски се изисква абсолютно мнозинство. Процедурите по участие на Европейския парламент в законодателния процес са няколко.

Най-леката процедура е процедурата на информиране на Европейския парламент за решенията на Съвета на ЕС - например по търговски въпроси.

Консултативната процедура представлява изслушване при което Съветът се съобразява със становищата на ЕП, но те не са задължителни за него. Все пак Съветът не може да

вземе решение преди изслушването на парламента. Процедурата на одобрение се прилага, когато се приемат нови страни -членки, създават нови структури и др. Тук парламентът може и да отхвърли предложенията, и те не се реализират.

Най-често прилаганата процедура е процедурата на съвместно вземане на решения.

Принципът Комисията предлага - Съветът решава - Комисията изпълнява включва като съществен участник и Европейският парламент в една система на баланс на властите и нивата в ЕС.

Комисията внася проекта в Европейския парламент. Ако той го одобри без забележки, Съветът приема документа. Ако парламентът предложи промени, тогава Съветът в квалифицирано мнозинство, приема обща позиция. Въпросът влиза за второ четене в парламента. Ако общата позиция се отхвърли с абсолютно мнозинство, предложението се смята за отхвърлено. Ако се приеме становището на Съвета, тогава актът се смята за приет. Парламентът обаче може да приеме част от общата позиция и да внесе промени по друга част от нея. Съветът гласува по предложението на парламента вземайки и становището на Комисията. Приемането на предложенията означава и приемане окончателно на документа. Ако обаче съветът не се съгласи със някои от предложенията, тогава се свиква помирителна комисия, състояща се от представители на Съвета и евродепутати. Присъстват без право на глас и представители на Комисията. Ако помирителната комисия приеме общ вариант на текст, той се внася за гласуване в Съвета и в Европейския парламент. Ако проектът на помирителната комисия се приеме - тогава влиза в сила, а ако той се отхвърли от Европейския парламент или от Съвета който го одобрява с квалифицирано мнозинство, проектът окончателно се проваля. Първичното право на ЕС са договорите за неговото създаване (договорът на Европейска общност за въглища и стомана, договора за Европейската Икономическа Общност и този за Европейската Общност за атомна енергия, договорите от Маастрихт, от Амстердам, от Ница и навлезлият още в сила Конституционен договор известен и като Европейска Конституция). Актовете, които представляват “вторичното право” на ЕС са регламенти, директиви и решения. Тълкувателните решения на Съда на ЕО също са част от европейските норми. Регламентът има пряко действие и важи за цялата територия на ЕС. Директивата е рамков документ. Тя няма пряко действие, но държавите са длъжни да въведат в своето право нейните изисквания - чрез приемане на закони от националните парламенти ли чрез въвеждане на норми в подзаконовни актове приемани от правителствата. Това дава възможност приетите в директивата принципи да се въведат по най-подходящия начин в националното законодателство. Решенията които приема Съветът или Комисията имат конкретно значение за даден случай или лице и се отнася само до тях. За да влязат в сила тези актове те се подписват от Съвета, а ако в тяхното създаване е участвал и Европейският парламент - и от неговия президент. ЕС функционера с настоящата европейска архитектура, наричана на шега още Европейският лабиринт. От сега нататък и българският глас ще се чува при обсъжданията на бъдещите реформи на европейските институции.

➤ **Как се избират евродепутатите?**

Броят на депутатите, който всяка държава-членка има в Европейския парламент, зависи от нейното население. И така, по-големите държави като Франция имат 87 евродепутати, Германия (най-голямата) има – 99, а Люксембург (най-малката) – само 6. Докато системата за гласуване при избори за Европейски парламент във всяка държава

е различна, всички евродепутати се избират, използвайки форма на пропорционално представяне. В някои държави, вкл. Белгия, Италия и Великобритания, се използва регионална система на пропорционално представяне, докато в други държави като Франция, Испания и Австрия, се използва националната система. В някои държави-членки, а именно Белгия, Люксембург и Гърция, гласуването е задължително. За разлика от националните избори при европейските всеки гражданин на ЕС може да гласува или да се кандидатира за изборите в страната, в която живее, дори и да не произхожда от държава-членка. Въпреки, че изборите за Европейски парламент се организират държава по държава, веднъж избрани, евродепутатите не участват в национални делегации. Вместо това те членуват в политически групи с депутати от други държави, които най-общо споделят техните политически възгледи. Понастоящем има 7 политически групи в Европейския парламент. Тези групи включват членове от повече от 100 национални политически партии. Всяка политическа група решава каква политика да подкрепя и как да гласуват нейните членове.

➤ **Какво правят евродепутатите?**

Властта на депутатите рязко се увеличава след първите директни избори през 1979 г. Днес евродепутатите играят централна роля в създаването на законите, в решенията как ЕС да използва годишния си бюджет и в контрола върху дейността на институциите на ЕС, които не подлежат на избори.

• **Законодателни пълномощия:**

Евродепутатите проучват всички предложения за нови закони на ЕС и почти във всички случаи могат с гласуването си да ги приемат, допълнят или отхвърлят. Те играят съществена роля при вземането на решения за закони, които рефлектират върху качеството на въздуха, който дишаме, начина, по който се надписват храните, които ядем, правата, които имаме на работното си място и множество други неща, които ни засягат лично и пряко. Тази законодателна власт се споделя с правителствата на държавите-членки.

• **Бюджетни пълномощия:** Евродепутатите играят решаваща роля при определянето на разходите на ЕС за година напред. Годишният бюджет се одобрява окончателно от Европейския парламент и се подписва от неговия председател. Бюджетът на ЕС е около 95 милиарда евро годишно. Тези пари се харчат сред множество други неща и за програми за икономическо и социално възстановяване на по-бедни райони, за планове за подобряване на околната среда, за подпомагане на селското стопанство и развитието на селските региони, както и за помощи за развиващите се страни. Евродепутатите използват своето влияние за увеличаване на разходите за онези сфери, които те смятат за приоритетни като например образование, работни места и обучение. Те контролират също как се изразходват средствата.

• **Контролни пълномощия:** Евродепутатите държат под отчет останалите институции. Те упражняват демократичен контрол върху управлението на ЕС, като задават въпроси на комисарите и правителствените министри. Те се стремят упорито към по-голяма откровеност и отчетност в работите на ЕС, давайки пример за това, като заседанията им са винаги открити. През последните години евродепутатите повеждат борба срещу прахосничеството и измамите в ЕС. Именно под техен натиск цялата Европейска комисия си подава оставката през 1999 г. поради обвинения за злоупотреби и лошо управление (вж. казуса).

- **Пълномощия за назначаване:** Евродепутатите играят важна роля в решаването на това кой ще бъде назначен на ключови длъжности в ЕС. Председателят и членовете на Европейската комисия се нуждаят от одобрението на парламента, преди да могат да встъпят в длъжност, а членовете на Европейския парламент могат да уволнят цялата комисия заради провал при изпълнение на задълженията ѝ. Евродепутатите избират също и европейския омбудсман, който отговаря за разследването на твърдения за проблеми или на закононарушения от страна на органи на ЕС в ущърб на граждани на ЕС. Назначаването на председателя на Европейската централна банка също трябва да бъде одобрено от членовете на Европейския парламент. В допълнение към времето, което евродепутатите прекарват, работейки в Брюксел и Страсбург, те прекарват и време в държавите-членки, срещайки се с избиратели и преценявайки от първа ръка въздействието на европейските закони и политики върху бизнеса, индивидите и организациите. Европейският парламент неотдавна взе решение да приспособи своя начин на работа така, че евродепутатите да са в състояние да прекарват повече време със своите избиратели, създавайки контакти с хората, които представляват.